

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE VIR SUKSESVOLLE BOERDERY

DEUR DR PHILIP THEUNISSEN

Ekonomies gesproke is 'n goedbestuurde boerdery een wat konstant 'n groter wins as soortgelyk gestruktureerde boerderye in dieselfde geografiese omgewing maak. Omdat eksterne makro-ekonomiese faktore, soos prys, dikwels 'n totale bedryf affekteer, is dit belangrik dat 'n boerdery se wins relatief tot 'n bedryf vergelyk moet word en nie net op 'n individuele vlak beoordeel word nie. Sodoende kan individuele bestuursvaardighede gedurende uitsonderlik voorspoedige én swak tye geïdentifiseer word.

Winsgewende boere bou hulle boerderye op rondom suksesvolle bestuurspraktyke eerder as suksesvolle boerderypraktyke. Daar is 'n belangrike verskil! Meeste boere het merkwaardige vordering gemaak ten opsigte van operasionele effektiwiteit. In die meeste geval het die bestuurspraktyke egter nie in pas met die operasionele vordering gebly nie. In hierdie reeks artikels sal daar aangetoon word hoe die beproefde bestuurspraktyke sistematies in boerderye aangewend kan word met die oog op die verbetering van winsgewendheid. Daar is beduidende verskille tussen winsgewende en nie-winsgewende boere. Sommige verskille is in areas waar daar wel veranderinge aangebring kan word terwyl ander verskille nie maklik verander kan word nie. Suksesvolle boere is denkende boere. Dit verg die vermoë om obserwasie in inligting, inligting in kennis, kennis in begrip en begrip in wysheid te omskep. Met behulp van die wysheid kan die goeie bestuurspraktyke op die plaas geïmplimenteer word.

DIE 12 AREAS VAN GOEIE BESTUURSPRAKTYKE

- AREA 1: Algemene bestuur
- AREA 2: Finansiële bestuur
- AREA 3: Produksiebestuur
- AREA 4: Bemarkingsbestuur
- AREA 5: Menslike hulpbronbestuur
- AREA 6: Aankoopsbestuur
- AREA 7: Meganisasiebestuur
- AREA 8: Risikobestuur
- AREA 9: Administratiewe bestuur
- AREA 10: Volhoubare bestuur
- AREA 11: Erfopvolgingsbestuur
- AREA 12: Bestuursinligting

Erfopvolging behels 'n hele aantal aspekte en die besluitneming en beplanning daar rondom beïnvloed baie mense se lewens. Daarom is erfopvolging meer as net die opstel van 'n testament, die uitneem van lewenspolisse of die oprigting van 'n trust. Erfopvolging gaan oor die vrywillige oorgee van die boerdery vanaf die huidige eienaar na 'n volgende eienaar op 'n voorafbepaalde tydstip. Die veronderstelling is gewoonlik dat die nuwe eienaar die boer se kind of kinders is en dat die boer nie voortydig te sterwe gaan kom nie. Gevolglik is hierdie oorgang aan spesiale en soms unieke voorwaardes of reëlins onderhewig wat normaalweg nie by 'n gewone koop- en verkooptransaksie gevind word nie.

Die beplanning vir erfopvolging moet betyds gedoen word met inagneming van die hele familie (ouers, minderjarige kinders, meerjarige boerende kinders en nie boerende kinders) se lewensbehoefte, die uitredende geslag se aftreeplanne en ook die oorgangsmatreëls wat gevolg gaan word. Om dit te kan doen is daar verskeie aspekte wat gedurende die beplanning en die uitvoering van die planne aandag moet geniet. Die familie se emosies en persoonlike behoeftes speel 'n belangrike rol by erfopvolging. Dit beteken dat die samewerking van al die familielede 'n belangrike aspek van 'n goeie erfopvolgingsplan is. Dit is die familielede wat uiteindelik die plan moet implementeer en wat tevrede met die uitkoms daarvan moet wees. Die effektiwiteit van die erfopvolgingsplan uit 'n besigheids- sowel as 'n familieperspektief, hang dus af van mense se bereidwilligheid om in 'n unieke situasie saam te werk.

Dit is belangrik dat daar tussen die drie begrippe van erfopvolging, vererwing en aftrede onderskei moet word. Erfopvolging is die proses wat op die oordrag van bestuursbeheer en kontrole betrekking het terwyl vererwing bloot die oordrag van rykdom en eienaarskap is.

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE 11.

ERFOPVOLGINGSBESTUUR

Aftrede fokus weer op die jare na die aktiewe werk op die plaas. Die ideale oordrag is een waar die verantwoordelikheid geleidelik vanaf die vader na die seun verskuif. Dit kom daarop neer dat die seun eers vir die pa werk, dan saam met sy pa werk en dat die pa uiteindelik vir die seun werk. Daar is verskeie faktore wat die tydstop en omvang van die bestuursoordrag beïnvloed.

'n Billike verdeling is uniek aan die boer se eie omstandighede. Dit sal baie van sy familie se samestelling afhang en sterk beïnvloed word deur sy eie persoonlike voorkeure. Die erfopvolgingsplan van een boer sal uiteindelik dus wesentlik van sy buurman s'n verskil, al is hulle omstandighede baie dieselfde.

Suksesvolle erfopvolging kan net gebeur as daar goeie beplanning plaasgevind het en indien al die betrokkenes gemotiveerd is om die plan uit te voer. 'n Erfopvolgingsplan betrek gewoonlik die hele familie en daarom moet al die betrokkenes tevrede wees met hulle rol binne hierdie plan.

Bepaal u bestuursvermoë ten opsigte van goeie bestuurspraktyke met hierdie kort toets. Soos met enige self-evalueringsoefening sal die resultaat slegs van nut wees as u eerlik, realisties en reguit op die vrae antwoord. Die uitslag is dus so goed soos wat u dit self gaan maak.

11. ERFOPVOLGING

	Ja	Nee
11.1. U testament is nie gedurende die afgelope drie jaar hersien nie;	☐	☐
11.2. U het 'n teikendatum wanneer u finaal uit die boerdery wil tree;	☐	☐
11.3. U besluit self oor die opneem van lewenspolis en laat u nie deur die makelaar oortuig nie;	☐	☐
11.4. U het voldoende voorsiening vir u vrou en minderjarige kinders gemaak sou u ontydig afsterf;	☐	☐
11.5. U het nog nie werklik besin in watter besigheidsvorm (eenmansaak, BK, maatskappy, trust) u boerdery na die volgende geslag oorgedra gaan word nie;	☐	☐
11.6. U het 'n definitiewe plan waarvolgens die bestuursfunksies met verloop van tyd na die volgende geslag oorgedra gaan word;	☐	☐
11.7. U het 'n definitiewe plan waarvolgens eienaarskap van die bates aan die volgende geslag oorgedra gaan word;	☐	☐
11.8. U is bewus van konflikareas wat tussen familieledede tydens erfopvolging kan ontstaan en het so ver moontlik reeds oplossings daarvoor gevind;	☐	☐
11.9. U het op 'n regverdige wyse vir nie-boerende kinders voorsiening gemaak sonder om die boerdery se voortbestaan in die gedrang te bring;	☐	☐
11.10. U het u erfopvolgingsplan vooraf met u familie en konsultante bespreek en hulle insette is daarin geakkomodeer.	☐	☐

Die korrekte antwoord op vraag 1 is NEE. Daarna is al die korrekte antwoorde JA. Vraag 1 verteenwoordig die verpligte vaardigheid wat u ten opsigte van die bestuursterrein móét uitvoer. Indien u punte hier verloor het moet u dit onmiddelik in u boerdery gaan regstel. Afdeling 2 (Vraag 2 – 4) verteenwoordig die basiese bestuursvaardighede. U behoort hier ook volpunte te behaal. Maak seker waar u punte verloor het en stel dit reg in u boerdery. Afdeling 3 (Vraag 5 – 7) verteenwoordig gevorderde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is dit 'n teken dat u oor bogemiddelde bestuursvaardighede beskik en meer as die nodige doen om u boerdery reg te bestuur. Afdeling 4 (Vraag 8 – 10) verteenwoordig die gesofistikeerde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is u aan die voorpunt van boerderybestuur. U het al die bestuursvaardighede onder die knie, u is innoverend en u implementeer vernuwings in u boerdery.

VERDERE INLIGTING:

Agricultural Extension Publications (ISU): www.extension.iastate.edu
Farm Business Planning Manual: www.ext.nodak.edu
Computus Bestuursburo: www.computus.info
Agribiz: www.agribiz.com
Ten habits of highly profitable farmers: www.agriweb.com
Farm Management by Ronald Kay & William Edwards